

Országgyűlési képviselő

Iromány száma: **H/17452.**

Benyújtás dátuma: **2021-11-03 11:21**

Parlex azonosító: **199ZYYFA0001**

Címzett: **Kövér László, az Országgyűlés elnöke**

Tárgy: **Határozati javaslat benyújtása**

Benyújtó: **Schmuck Erzsébet (LMP), Arató Gergely (DK), Dr. Tóth Bertalan (MSZP), Kocsis-Cake Olivio (Párbeszéd), Nunkovics Tibor (Jobbik)**

Határozati javaslat címe: **Magyarország nagy tavai természeti és kulturális értékeinek védelméről**

Az Országgyűlésről szóló 2012. évi XXXVI. törvény 28. § (4) bekezdése alapján „**Magyarország nagy tavai természeti és kulturális értékeinek védelméről**” címmel a mellékelt határozati javaslatot kívánom benyújtani.

Magyarország nagy tavai természeti és kulturális értékeinek védelméről

Az Országgyűlés a magyarországi nagy tavak természeti és kulturális értékeinek hosszú távú és hatékony védelme érdekében

figyelemmel Áder János köztársasági elnöknek az Egyesült Nemzetek Szervezetének biodiverzitással foglalkozó 2020. szeptemberi találkozásán tett azon vállalására, mely szerint Magyarország megduplázza a biodiverzitás védelme érdekében tett erőfeszítéseit,

tekintettel az EU 2030 Biodiverzitás Stratégiájára, különös tekintettel a vizes élőhelyek helyreállítására, a 30%-os védett és a 10%-os fokozottan védett területekre irányuló célra,

figyelembe véve az első klímasemleges kontinens megteremtése érdekében elfogadott Európai Zöld Megállapodást, amelynek egyik fő célja a biológiai sokféleség helyreállítása és a környezetszennyezés mértékének csökkentése,

tekintettel arra, hogy az Európai Unió célja a teljes klíma semlegesség elérése 2050-re, amelynek fontos eleme a szénmegkötés a különböző földhasználati módok révén, ideértve a természetes és természetközeli élőhelyek védelmét is,

hivatkozva Magyarország Alaptörvényének P) cikkére, és

figyelemmel az Alkotmánybíróság II/201/2019 számú határozatára, amely szerint az állam a jövő nemzedékek, mint kedvezményezettek számára egyfajta bizalmi vagyongazdálkodóként kezeli a rábízott, a nemzet közös örökségébe tartozó természeti és kulturális kincseket, ekként a jelen generációk használati és hasznosítási joga nem korlátlan,

hangsúlyozva, hogy a Natura 2000 területek egy olyan összefüggő ökológiai hálózatot alkotnak, amely az európai jelentőségű természetes élőhely-típusok, állat- és növényfajok védelmén keresztül biztosítja a biológiai sokféleség megóvását, és hozzájárul a területek kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartásához, illetve helyreállításához,

hivatkozva a Ramsari Egyezményre, melynek célja a vizes élőhelyek megőrzése, elsősorban az egyezmény részes államainak együttműködésére építve, és alapja az olyan fenntartható gazdálkodás, amely biztosítja a területek természeti értékeinek védelmét,

a következő határozatot hozza:

Az Országgyűlés felhívja a Kormányt, hogy

1. Az Alaptörvény szellemének megfelelően biztosítsa, hogy a jelen nemzedékek területhasználati jogai csak addig terjedhessenek, ameddig azok sem magukat az önállóan is védelemben részesítendő természeti értékeket, sem pedig a jövő nemzedékek érdekeinek megóvását nem veszélyeztetik.
2. A Helyreállítási és Ellenállóképességi Eszköz (RRF) 9 javasolt komponensén belül számon kérhető garanciákkal biztosítsa, hogy a természetvédelmi szempontból rendkívül értékes nagy tavaink, a Balaton, a Fertő tó, a Tatai Öreg-tó és a Velencei-tó ne essenek áldozatul állami és magán idegenforgalmi beruházásoknak. Az RRF tartalmazzon egy komponenset, amely a 37%-os klíma célnak megfelelően gondoskodik arról, hogy a vizes élőhelyek - mint az erdei ökoszisztémák mellett a szénmegkötésben kiemelt szerepet játszó élőhelyek, különös tekintettel az édesvízi élőhelyekre - helyreállítására és jövőbeni védelmére a 2020 előtti évek átlagához képest legalább kétszeres forrás álljon rendelkezésre.

3. Biztosítsa az átláthatóságot, különös tekintettel a folyamatban lévő és tervezett beruházásokhoz kapcsolódó információkhoz való szabad hozzáférést az Aarhus-i egyezmény szellemében.
4. Vizsgálja meg, hogy a jelenlegi jogi, adminisztratív és pénzügyi eszközök elegendőek-e arra, hogy nagy tavaink és környezetük védelmét biztosítsák a jövő generációi számára. Amennyiben bármilyen eszköz hiányzik, annak pótlásáról, illetve létrehozásáról azonnali hatállyal gondoskodjon.
5. Meglévő hatósági eszközeivel a Kormányhivatalokon keresztül biztosítsa, hogy a Balaton, a Fertő tó, a Tatai Öreg-tó és a Velencei-tó mentén ne történhessenek a természeti és kulturális örökségünket károsító beruházások, ideértve amennyiben szükséges változtatási tilalom elrendelését, hogy a rendkívüli helyzet keretében ne történhessenek olyan változások a települések helyi építési szabályozásában, amelyek káros beruházások megvalósításához vezethetnek.
6. Ugyanakkor gondoskodjon arról, hogy az önkormányzatiság ne sérüljön, és a helyi lakosok a választott önkormányzataikon keresztül az építésügy felett teljes kontrollt gyakorolhassanak, és e jogot a kiemelt nemzetgazdasági beruházások keretében se lehessen korlátozni.

Általános indokolás

A Balaton, a Fertő tó, a Tatai Öreg-tó és a Velencei-tó gazdag édesvízi élőhelyek. Természetvédelmi jelentőségüket jelzi az is, hogy valamennyi részben, vagy egészben a Natura 2000 hálózaton keresztül európai közösségi védelmet élvez, és szintén tagjai a nemzetközi egyezmény által védett úgynevezett Ramsari-területek hálózatának.

A fentiek alapján kijelenthető, hogy nagy tavaink nem pusztán turisztikai, gazdasági jelentőséggel bírnak, de olyan természeti értékük is van, amely nemcsak Magyarországon, de az Európai Unión belül, sőt globálisan is kiemelkedő. E természeti értékek megőrzése a jövő generációk számára közös felelősségünk.

Ugyanakkor a Balaton, a Fertő tó, a Tatai Öreg-tó és a Velencei-tó jelenleg veszélyben vannak, amelyre 75 civil szervezet által aláírt közös nyilatkozat hívta fel a döntéshozók figyelmét 2020 októberében. Sajnos azóta még több problémás beruházás kezdődött el nagy tavainknál, amelyek szembe mennek az állam és mindannyiunk Alaptörvényben rögzített, a természeti erőforrások védelmére vonatkozó köteletségével. A beruházások kizárólag szűk gazdasági érdekkörök rövid távú érdekeit helyezik előtérbe és nem felelnek meg a fenntarthatóság alapelveinek, illetve a szintén Alkotmányban rögzített - jövő generációi felé tanúsítandó felelős gazdálkodásnak.

A Balaton körül 46 partmenti település helyezkedik el. A nagyobb városokban, településeken a legtöbbször a helyi lakosok véleménye nélkül történnek hatalmas beruházások, amelyek közvetlenül és közvetetten is érintik hosszútávon az életüket. A beruházások megkezdése előtt az előkészítési és tervezési szakaszokban rendre nem készül érdemi környezetvédelmi hatástanulmány, csupán a korábbi évek becslései szerepelnek minden dokumentációban. A beruházók figyelmen kívül hagyják a tó természetes ökoszisztémáját, ami már most is komoly aggodalomra ad okot. A folyamatos nádirtás, erdőritkítás és tarvágás, a szabad partmenti szakaszok elvétele vált tendenciává az újabb területek elnyerése és beépíthetősége miatt. Jelenleg is több olyan település van, ahol a nemzetgazdaságilag kiemelt fejlesztésű beruházások miatt a helyiek jogai súlyosan csorbulnak.

A Fertő tó partján, Sopron külterületén, már elkezdődött egy olyan állami, közpénzből finanszírozott turisztikai beruházás, amely komolyan veszélyezteti a Natura 2000-es terület természeti, és az UNESCO világörökségi terület kulturális örökségét. A beruházás a Sopron MJV önkormányzata által elfogadott Integrált Településfejlesztési Stratégiában megfogalmazott rekonstrukcióhoz képest 15-szörös költségű. A tervezett fejlesztés, jelenlegi formájában veszélyezteti a világörökségi státuszt és sérti a Magyarország által átvett EU-s természetvédelmi joganyagokat. Ugyanakkor nem késő a beruházás finomítása, amit az ICOMOS Magyar Bizottsága is jelzett 2020 novemberében kiadott állásfoglalásában.

Az Öreg-tó Tata város ölelésében fekszik, rendkívüli adottságaival biztosítva az épített és természetes környezet harmonikus összefonódását. Számos védettségi besorolás segíti ennek az állapotnak a megőrzését (Natura 2000, Ramsari, természetvédelmi, hidrogeológiai, tájképi védettség). A tó partján található Esterházy-lóistállót és a mellette fekvő területet jelenleg ötcsillagos luxushotel építésére szemelte ki egy beruházó. A jelenlegi szabályozás szerint erre az

ingatlanra nem építhető meg a tervekben bemutatott szálloda. Ahhoz a terület beépíthetőségét kellene növelni, emellett az oda vezető út kijelölése is nehézségekbe ütközik. Tatán három - a civilek által megfogalmazott - kérdésben kezdődött aláírásgyűjtés népszavazás kiírására, azonban ennek folyamata a járványügyi korlátozások miatt megszakadt. Ugyanakkor a civil szerveződések támogatása nagy a városban, hiszen a helyi lakosság nagy része szerint az érintett területek átminősítésével a tatai Öreg-tó természetes élővilága áldozatul esne a beruházásnak, és az itt élők számára a város jelenlegi legnagyobb értéke, a zöldfelületek aránya is csökkenne. A Velencei-tó partján számos strandon, fürdőhelyen, szabad partszakaszon folyik az önkormányzati vagyon elidegenítése, a zöldfelületek forgalomképesé tétele, azok magántulajdonba adása az átláthatóság és a széleskörű lakossági véleményének figyelmen kívül hagyásával. A legnagyobb problémát az ezekre a területekre vonatkozó azonnali és radikális, előzetes hatásvizsgálatot mellőző HÉSZ módosítások jelentik. A jelenlegi szabályozás és a közvetlen vízparti területek beépítése szembemegy a megyei szakhatóság által kiadott szakvéleménnyel, lehetővé téve a korábbi védett partszakaszok beépítését is.

Az Európai Unió nyújtotta Helyreállítási és Ellenállóképességi Alap megadja a lehetőséget arra, hogy Magyarország a COVID19 koronavírus okozta járvány következményeit enyhítse, és a gazdasága újra növekedési pályára állhasson. Az uniós eszköz főként állami beruházások és reformok felgyorsítását célozza meg. Ehhez igazodva Magyarország elkészítette a Helyreállítási és Alkalmazkodási Tervét, amely a járvány gazdasági és társadalmi hatásaira reagál, emellett a zöld és digitális átállást segíti elő. A 9 komponensből álló program finanszírozásához szükséges becsült forrásigény 5760 milliárd forint.

Ez a program hatalmas lehetőség arra, hogy – a már az MNB Zöld Programjában is leírtaknak megfelelően – a magyar gazdaság nagy lépést tegyen egy innovatív, zöld gazdasági átalakulás felé. Ugyanakkor az alap keretében rendelkezésre álló összeg jelentős veszélyt is rejt, amennyiben a finanszírozás nem fenntartható befektetésekre, például nagy tavainkat veszélyeztető turisztikai és infrastrukturális beruházások támogatására fordítódik.

Végezetül fontos megemlíteni, hogy az úgynevezett Nemzetgazdaságilag Kiemelt Beruházás státusz sem jelenthet kifogást arra, hogy a jogszabályokat teljes mértékben betartsuk, a helyi lakosok tájékoztatása és a döntéshozatalba történő bevonása, valamint a környezeti információkhoz való hozzáférésük sérüljön. A nagy tavaink olyan nemzeti, európai és egyetemes értéket képviselnek, amelyeknél fontosabb az átgondolt, hosszú távon történő fejlesztés, mint a rövid távú gazdasági haszon. Ezek az édesvízi területek elsősorban élőhelyek, védelmük és természetes, természetközeli állapotuk fenntartása a jövő generáció szempontjából fontosabb, mint az idegenforgalmi, ingatlan- és egyéb élőhely vesztéssel, romlással járó fejlesztések.